

Pesta 25 juniu. (7 jului.)

Va ești dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 26.

Anulu VIII, — 1872.

Pretiu lu pe anu 10 fl., pentru Roman' a 2 galbeni.

Iulianu Grozescu.

La 2 juniu a. c. literatur'a romana a perdutu unu lucratoriu diliginte. Junele poetu cu talentu Iulianu Grozescu, dupa suferintie indelungate, a repausatu la Banatu-Comlosiu, in etate de 34 ani.

Iulianu Grozescu a desvoltatu activitatea sa literaria mai alesu in toi'a acest'a; aice a lucratu elu mai multu; in „Familia“ a publicatu tote novelele sale. mai tote poesile lui seriose, si o multime de articoli literari; etc. In „Familia“ a si incheiatu cariera sa literaria, prin ultim'a sa poesia, „Pe campia“ in nr. 15 a. c. Noi dara nu numai indemnati de recunoscintia fatia cu unu cultivatoriu alu literaturei nationale, nu numai inspirati prin iubirea de colegu, dar si indetorati catra unu amicu alu „Familiei“ nostre — venimu se consacramu memoriei repausatului aceste sfire.

Iulianu Grozescu a intratu de timpuriu in

aren'a literaria. Primele sale incercari poetice se publicara inca la an. 1859, in almanaculu beletristicu alu junimii gimnasiale din Aradu. Totu in acestu timpu dinsulu debutu pentru prima-ora si in literatur'a magiara prin traductiunea baladei „Fet'a de Codia“, de Bolintineanu.

Trecura. trei ani, si numele lui nu se mai potu ceti in publicitate. In tomn'a anului 1862 intru dinsulu era-si in literatur'a, cu frumos'a legenda populara „Lautariulu“, — publicata in foisior'a diariului „Concordia.“ Acesta fu primita cu bucuria din partea toturoru amatoriloru poesiei, er autorulu ei sternu in toti sperantie frumoase pentru viitoriulu seu. Totu in tomn'a acest'a

Iulianu Grozescu.

elu se muta la Pest'a, unde cu inceputulu anului viitoriu, incepu a publica — in societate — o foia periodica „Speranti'a.“ Asta inse de odata cu nascerea sa si apuse.

În tómn'a anului 1863 se facù colaboratoru la fói'a „Umoristulu“, si-aice si-desvoltà talentulu pe unu terenu nou, pe acel'a alu umorului. Poesfìle lui satirice, scrise in stilu popularu, si umorescurile sale, se cetira cu placere. Pe acestu timpu Grozescu nici n'a scrisu altecele, decâtu opuri satirice si umoristice, prin cari si elu a contribuitu la curatîrea umorului literariu romanu dincóce de Carpati. Multe poesfì de ale sale, din timpulu acest'a, se declama si asta-di prin concerte.

Numai peste doi ani, in vér'a anului 1865, candu noi fondaramu fói'a acést'a, se rentórsa Grozescu la beletristic'a propria. La inceputu indata ni fu colaboratoru primù. Novela originala, ce publicaramu mai antâiu, „Caderea Timisiane“, fu a lui. Acésta novela in anulu trecut a aparutu si in traductiune germana, in colónele unui diariu din Viena.

Aice se incepe cea mai fructifera activitate literaria a repausatului nostru amicu. Dóra chiar acésta fecunditate pré incordata fu caus'a defecteloru, ce critic'a gasese in multe lucrâri ale lui. A avutu si dinsulu acea gresiéla comuna mai toturoru poetiloru tineri, câ a scrisu mai multu, decâtu ce a studiatu. Scrisu-a elu de tóte, poesfì, novele, articoli literari, recensuni si critice, articoli enciclopedici, si a mai tradusu o multime de alte lucruri, — si ca adausu la tóte aceste, a mai publicatu in foile unguresi multe poesfì populare romane traduse de dinsulu, si totu in acele foi a mai pledatu pentru romanitatea a dóue balade secuiesci, publicate in colectiunea lui Kriza.

La an. 1867 elu se departà din Pesta. Dorere, atunce deja sanetatea lui fu sdruncinata. Vescedítóri'a bóla de peptu a inceputu distrugerea sa lina, dar mistuitória. Ból'a de multe ori a legatu de patu corpulu, dar spiritulu n'a incetatu a lucrá. In acestu timpu a scrisu Grozescu poesfìle sale de amoru. Nu e mirare dara, câ in ele nu pré gasimu caldur'a intineritória a vietii.

Totu in acestu timpu a publicatu si poesfìle sale in o colectiune, cari — de si criticate aspru de unulu dintre colaboratorii nostri — au si ele unu meritu in actualitatea nóstra literaria dincóce de Carpati, câ-ci au desvoltatu gustulu de cetire la o parte a publicului.

Anii urmatori fure anii lui de suferintie. Elu petrecù mai doi ani de dorere la Bucuresci, ocupandu-se cu diuaristic'a, mai apoi catra finea anului trecut, chiamatu, se rentórsa la Pest'a, unde primì redactiunea „Albinei.“

La inceputulu acestui anu fondà o fói'a umo-

ristica intitulata „Priculiciu.“ De multe ori ne-amu miratu de repausatulu nostru amicu, câ de si corporalmente mai de totu frantu, in continuu suferindu, in starea cea mai desperata, totu-si mai are forti'a spirituala de a scríe, ma are placerea a redactá o fói'a umoristica, — de si in acésta nu se mai iviau decâtu numai ruinele umorului seu de odinióra. Dar elu sperá, credea câ ból'a lui va incetá, si elu se va vindecá; ma inca si dupa-ce — de totu frantu — merse la doiosii sei parinti a morí, de acolo a tramisu la foi unu anunciu, câ fói'a lui „Priculiciu“ numai pe dóue luni se suspinde. Noi nici nu poturamu publicá acestu anunciu, câ-ci deja in nrulu in care avea sê ésa furemu siliti a-i scríe necrologulu.

Iulianu Grozescu n'a fostu o aparintia poetica de primulu rang in literatur'a romana. Multi nu-lu recunoscú nici de alu doile, mai nici de alu treile rang. Cu tóte aceste inse e unu faptu necontestabilu, câ dinsulu a avutu unu adevratu talentu poeticu, cu inclinatie in vederata pentru lir'a populara. Dorere, câ impregiurâri fatale, starea lui materiala de multe ori derangiata, bolirea lui indelungata, si mórtea-i rapede, lu-impedecara a realisá sperantiele ce ni le escá la prim'a sa ivire in publicitatea literaria.

Totu-si numele lui, mai alesu la poporulu nostru din Banatu, — va traí multu timpu.

Fét'a morbósa.

Maica, maiculitia,
Adi mi-i fórte reu.
— Ce ti-i, puiculitia,
Pentru Domnedieu ?!

Nu sciu . . . dar minune,
Câ mi-i totu mai reu ?
— Apoi de nu-i spune,
De-unde sê sciu eu ?

Pune numai mama
Man'a ici pe capu . . .
— Ardi ca foculu draga,
Póte-te-au de-ochiatu !?

Nu sciu . . . vai ! nu-i bine,
Dieu, me prepadescu.
— Lasa-te pe mine,
Câ te lecuiescu !

Nóptea, câtu-i nópte,
Nu dormu pana 'n diori . . .
— Póte-audi si siópte,
Ce te infioru ?!

Ból'a-acést'a, mama,
Nu sciu ce va fi . . .
— Baga-ti numai séma
Si o vei ghici.

Pare-mi-se Ghitia
M'a neodihnitu.
— Vedi tu puiculitia,
Câ ai si ghicitu!

Elu de se ivesce,
Tremuru totu mereu . . .
— Ce vorbesci d'aceste?
Nu-i elu asié reu.

Tremuru si indata
Pare câ-su pe focu . . .
— Am sciutu indata
Câ te vindi de locu.

Tóta tremuru, mama,
Ce sê me mai facu ?
— Oh! atuncia draga,
Esti de maritatu!

Ilianu Grozescu.

Rapirea Sabineii.

— Comediá originala in unu actu. —
(Urmare.)

Coriolanu (cu estasu.)

Eu voiu lucrá, si apoi — totu vomu avé
panea de tóte dílele.

Boerescu (cu tonu ironicu.)

Vei lucrá? Frumosu! Numai mi-ar placé
sê scíu, câ ce? Pe tine te cunoscu de ce esti
harnicu; póte câ alés'a ta, cum o numesci, va
fi ceva mai in stare — —

Coriolanu.

Nu, nu! dins'a nu e iertatu sê lucre ni-
mica; numai eu, — eu voiu da lectiuni din ca-
laritu, din saltu, din manuearea armeloru, si ce-
lelalte.

Boerescu.

Ha! ha! ha! Frumosu profesorú acest'a,
care si elu inca mai are sê invetie destulu. —

Apoi presupunendu, câ nu vei esí cu tóte aces-
te la cale, cumca tu, si socí'a ta nu veti avé
ce mancá, cu ce ve imbracá, s. c. a. ce va fi
atunci?

Coriolanu (intunecatu.)

Atunci, me impuseu!

Boerescu.

Asié? Te impusci? (se întórce la o parte
emotiunatu, dupa aceea cu ironia fortiata.) Ast'a
e usioru, n'ai trebuintia decâtu numai de pucinu
pravu de pusca, de unu plumbu, si de curagiú. Inse
dupa aceea, ce va fi cu madam'a ta? Póte, si ea
se va impuscá, hm?

Coriolanu.

Ah! tata, la ast'a n'am cugetatu, — iér-
ta-me!

Boerescu (reflectandu câtu-va timpú, si la o
parte.)

Ce sê facu cu elu? Déca alés'a lui ar fi
dupa placerea mea, ar fi din familia buna —
amu face, ce amu face; dinsulu e uniculu meu
fiu; si apoi cu amiculu Vacarescu nu ni-amu
datu, cum amu díce, cuventulu de onóre; (catra
Coriolanu.) D'apoi cum smeiloru, ai datu de
mirés'a acést'a, cadiuta ca din nori? én povest-
tesce-mi nitielu!

Coriolanu.

Am pucinu de a-ti povestí, tata! Precum
scíi, plecai la cale spre resiedintia, ca sê-mi
vedu mirés'a, care nici de câtu nu o cunosceam,
si care si dins'a nu me cunoscea de feliu —

Boerescu (intru sine.)

Are dreptu copilulu.

Coriolanu.

In cale dadui de amiculu Octaviu Cam-
peanu, pe care lu-scíi; acél'a me induplecá, sê
me ábatu la parintii lui pe unu timpú scurtu.
Lu-ascultai. Aici gasescu pe Sabin'a, un'a con-
sangéna a familiei lui Octaviu, ne inamorâmu
unulu in altulu; eu i descoperu, câ dupa voi'a
parintiloru am sê iau de socí'a pe o persóna,
pe care nu o cunoscu; dins'a inca mi-spune, câ
are sê se marite dupa unu june pe care nu l'a
vediotu in viéti'a ei. Chiar casulu meu cu fii-
c'a lui Vacarescu. Pericolulu se apropia de am-
bele parti, ce sê facemu decâtu a prevení peri-
colulu? Deci, in nóptea trecuta o am rapitu,
adeca dins'a cu tóta anim'a s'a lasatu a se rapí
de mine, ca o adevérata Sabina.

Boerescu.

Ha! ha! ha! Bravo copile! (la o parte.)
Mai câ me tradai; se vede câ sangele nu se
face apa. (Catra Coriolanu cu o seriozitate
afunda.) Adeca, bravur'a smeului, dieu! acés-
t'a fiulu meu! Cugetatu-ai, te rogu la urmâri,

la mani'a parintiloru, la acea, câ a rapí o muie-
re, e criminalitate — — ?

Coriolanu.

Ba eu dieu, tata, n'am cugetatu la tóte
aceste, ci numai la un'a, ca sê mi-o asiguru pe
acea de socia, care mi e mai placuta, mai ado-
rata in lumea acést'a.

Boerescu.

Curiósa asigurare! dieu! Apoi sê fia bine
a întrebá, unde se afla acum madam'a, mada-
m'a Boerescu junior? pentru câ, mi se pare, câ
dîsesi, câ v'ati si cununatu pana acuma, de si
timpulu mi se pare a fi fostu préscurtu pentru
acést'a.

Coriolanu (la o parte.)

Nu va stricá, déca voiú spune câ suntemu
cununati. (Cu vóce innalta.) Da — da — ne
amu — esta — ne-amu cunoscutu. Socí'a mea
se afla chiar aici.

Boerescu.

Ce aici? Aici in ospetarí'a acést'a? Tu nu
mi-ai dîsu nimicu despre acést'a. Oh ce pârlitu!
Apoi du-te, ad' o încóce, sê o vedu, sê o
cunoseu — —

Coriolanu (cu bucuria)

De locu, tata, de locu. Ah! ce parinte
bunu, induratu! Ce sum folosu, câ am unu astu-
feliu de tata! (Saruta man'a tatalui-seu, si iese
iute.)

SCEN'A VI.

Boerescu singuru.

(Suridiendu.) Tata bunu, tata induratu, e
falosu cu mine, ce mai pârlitu! Adeca domni-
siorulu fiulu meu! (mai seriosu.) Dar intr'ade-
veru, óre n'are dreptu spulberatulu acest'a?
Déca m'ar întrebá cineva; mei fartate! ce ai fi
facutu tu, in tineretiele tale, déca ti-ar fi oc-
troatu cineva o muie, pe care nu o ai vediutu
in viéti'a ta, si despre care nu sciai, óre e bru-
neta, séu blondina? e mare, séu mica? e urita
séu frumósa? óre nu schiopeta, nu cauta pârcu,
nu e habauca? Én pune-ti man'a pe anima, si
respunde ce ai fi facutu atunci? óre te-ai fi su-
pusu orbisiu? óre n'ai fi cautatu midilóce de a
scapá de acést'a tiranía? Si déca ai fi datu de
un'a frumósa, placuta, dupa gustulu teu, óre
n'ai fi facutu si tu ca si acestu pârlitu de fe-
cioru? Dieu, nu sciu ce asiú fi facutu. Inse,
multiamita lui Domnedieu, eu n'am fostu es-
pusu la astu-feliu de tentatiuni. Éu cu socí'a
mea, ne-amu cunoscutu, ne-amu casatoritu din
amoru, si pana in diu'a de asta-di n'am avutu
causa de a me pocal. Pentru ce sê punu dara
eu pedeca la fericirea fiului meu, déca elu o
voiesce numai pe ast'a si alt'a nu? Acusi vomu

vedé, sum curiosu a face cunoscinti'a ei perso-
nala, si apoi o voiú ispití despre cercustárele ei
familiaie, despre cari, precum se vede, lui Co-
riolanu nici câ i-a venitu in minte, sê se infor-
medie, si atunci, déca voru corespunde tóte, in
numele Domnului! Eh! eh! mi se pare, câ mai
capetámu unu óspe, lucru destulu de nepla-
cutu; voiú sê întrebu de odai'a fiului meu, —
hainele nelaute sunt a se spelá mai bine in fa-
milia. (Vre sê ésa, inse vediendu pe óspele celu
nou, se retrage la o parte, si stâ incremenitu in
locu.)

SCEN'A VII.

Boerescu si Vacarescu.

Vacarescu (intra morosu, vorbindu indereptu
catra garsonu.)

Aduce-ti-mi efectele încóce; n'am trebuin-
tia de nimicu, numai de o odaia peste nópte.
M'ai întielesu?

Garsonulu (din afara.)

Pré bine, domnulu meu!

Vacarescu.

Ce intemplare trista, si peste totu neas-
ceptata! Unic'a mea fica rapita, perduta, séu
câ a fugitu ea singura cu seductoriulu ei, ce
sciu eu? Un'a sciu, câ numele meu e petatu
pentru totu-de-una. Onórea mea, onórea casei
mele, cea padíta cu atâta scumpetate, e nimicita
inaintea lunei. Ah! ce lovitura a sortii la be-
tranetiele mele cele carunte. Am pornitu in ur-
m'a loru, cugetandu câ dóra i voiú ajunge, da-
ra ce sciu eu? óre nimeritu-am directiunea cea
adeverata? óre nu voru fi apucatu ei pe alta
cale?

Boerescu (intru sine.)

Cauta, cautá! Nu me insielai, acest'a este
amiculu meu Vacarescu; si inca — precum se
vede — de totu tristu, si consternatu. (Tusies-
ce.) Hm! hm!

Vacarescu (se întórce innapoi, si tresare.)

Ha! aici mai este cine-va, me va fi audítu,
si inca trasurile fetiei mi se paru a fi de totu
cunoscute. (Se apropie de Boerescu.) Domnulu
meu, cu cine am norocire?

Boerescu (grabesce spre elu.)

Dar nu me cunosci, amice? Vedi, eu am
mai buna memoria, eu te recunoscui de locu.
Póte, acei câti-va ani, de candu nu ne-amu ve-
diutu, au stersu de totu din memoria si trasu-
rele fetiei amicului teu Boerescu?

Vacarescu.

Boerescu! Boerescu! Oh dómne! inca si
acestu desastru pe capulu meu?

Boerescu.

Ce ti-e amice? Presinti'a mea, intalnirea

nóstra neasceptata póte te alterédia intr'atát'a?
Dar preste totu te vedu morosu, trístu, spune-
mi ce póte fi caus'a?

Vacarescu (aruncandu-se in bratiile lui.)

Oh amice! Eu sum celu mai nefericitu ta-
ta pe fati'a pamentului.

Boerescu.

Ah! bah! celu mai nefericitu, si pentru ce,
rogu-te?!

Vacarescu.

Mi s'a intemlatu o desonóre, o rusîne, —
rusîne pentru mine, pentru cas'a mea, pentru
famili'a mea, care numai cu mórtea mea se va
poté stinge.

Boerescu (la o parte.)

Ce voiú sê audu? (Cu vóce innalta.) Apoi
ce e amice? Vêrsa-ti necasulu teu in sinulu
amicului teu celu betranu — te rogu —

Vacarescu.

O facu, cu atátu mai virtosu, câ si pe tine
te intereséza acestu evenimentu neasceptatu,
care e mórtea mea.

Boerescu.

Si pe mine me interesédia? Causa mai
mare, ca sê vorbesci; déca eu ti-potu fi intru
ajutoriu ori in ce tipu, spune-mi numai unu cu-
ventu, spune-mi totu — —

Vacarescu (cu unu tonu innadusítu.)

Apoi sê scíi amice, câ fiic'a mea, unic'a
mea fíca — a disparutu! (Si-sterge lacrimel
din ochi.)

Boerescu.

A disparutu? Cum? (la o parte.) Nu se
cade a se bucurá de necasulu altuia, inse pre-
cum stau lucrurile, mi se pare, câ mi se luá o
pétra de móra de pe anima, (cu vóce innalta)
esplica-te, amice!

Vacarescu.

Apoi ca sê-ti spunu totu, fiic'a mea e ra-
pita, fara séu cu voi'a ei propria, prin seduca-
torulu ei.

Boerescu (cu atentiune escitata.)

Ah! ah! ast'a e o noutate pré jalnica, te
compatimescu din anima amice, si fiulu meu
care —

Vacarescu.

Da! da! Chiar ast'a cercustare mi-face si
mai cutrietória intelnirea mea cu tine aici. Pe
fiulu teu, precum mi-scrisesi, lu-acceptam in
tóte dílele, ah! bine câ n'a venit, pentru câ
trebuiá sê me ascundu sub pamentu de ru-
sîne.

(Va urmá.)

M. Mircescu.

Nóptea velulu si-a intinsu.

Nóptea velulu si-a intinsu

Peste munti si pe campíi,

Somnulu si cu ai sei fíi

— Visurile resfatiato,

Ce ne pórtá prin palate

De cristale

Si metale —

Tóta lumea au invinsu.

Numai eu in nedormire

Stau uitatu si ratecitu,

Si de lacrimo 'nsotítu,

Si privescu patrunsu de gele

Santu locasiulu mandrei mele;

Dara ea,

Mandra stea,

Nu scie d'a mea mâhnire . . .

O tu ríu, ce 'n line síópte

Mergi continuu cursulu teu,

Tu cunosci amorulu meu;

Stai, unesce-alu teu suspínu

Cu dorerea, cu alu meu chinu,

Si du tóte,

De se póte,

L'a mea dína 'n asta nópte.

Ér voi stele

Mitutele,

Ce priviti doiosu,

Voi intrati,

V'asiediati,

P'alu ei sinu,

Dulce crínu,

Veselu amorosu,

Si grabiti,

De uniti

Divulu ei amoru

Cu ardentu-mi doru!

A. Radu.

Georgiu Miksa

despre originea Romaniloru si starea loru civila.

(Urmare.)

Acestu adeveru se constatéza din chart'a
geografica a lui Spruner (Europa nr. III.) in
care — pe timpulu imperatului Carolu celu

mare — poporul romanesc în ținutul Daciei traiane în două locuri ocure sub nume de Romanu; ér în secolul alu 10-le în ținutul Daciei traiane stâ însemnatu asié: „Rumuni oder Valachen.“

Usuarea numelui „Romanu“ se mai întărește și prin Constantinu Porphirogenitulu (scriitoriu din secolul alu 10-le,) carele vorbindu despre coloni'a romana adusa de Diocletianu în Dalmatia, dîce, că remasîti'a acelei colonie pe timpul lui s'au numitu „Romana.“

Asertiunea noastră se adevărește și prin scriitoriu (din secolul alu XII) Diocleate, care scrie în opulu seu istoricu, că Latinii pe timpul ocupării provinciei lor prin Bulgari, (mai târziu Mauro Vlachi), s'au numitu Romani.

În fine se adevărește și din geografi'a din secolul alu XIII-le, edata de Dr. Ignatiu Zingerle în Viena la 1865, în care la pag. 35, în ținutul Dunarei, tier'a locuita de Romani (destinsa de Tracia și de Grecia) se numește: „Romanî'a.“

La pag. 10 Miksa, voindu a combate argumentulu literatorilor romani, produsu, și basatu pe numele „Romanu“, pentru romanitatea poporului romanesc, dîce, că déca Spaniolii, Italianii, Francesii, carii au dreptu a se numî Romani, totu-si nu se numescu, poporul romanu nu ar avé dreptu a se numî pe sine „Romanu.“

În contra acestei asertiuni absurde reflectâmu:

Romanii au totu dreptulu a se numî pe sine Romani, că-ci poporul romanu e de origine romana; și ca atare nici nu pôte sê acceptate alta numire, decâtu aceea a parintiloru, adeca a coloniilor romane antice din ținutul Dunarei.

Déca francesii, spaniolii, italianii și portugalii nu se servescu de acésta numire, nu va sê dîca, cumca nici Romanii n'au dreptu a o întrebuintâ.

Secuii din Transilvania, de origine magiara, au și ei dreptulu a se numî magiari, și totu-si nu se numescu; dar din acésta cauza nu se pôte dîce, că magiarii nu aru avé dreptu a se numî pe sine magiari.

Totu la pag. 10, scrie aceste: „Különben is ha az Oláhok régóta veendették föl a Római nevet, akkor se lehet abban valami különöst találni, mert köztudomásu, hogy Caracalla alatt a gyarmatok római polgári jog és czimmel ruháztattak fel, miért is Thunmann nagy valószínűséggel következteti, hogy az Oláhok

tudván római alattvalóságukról, magukat Rumunoknak nevezték.“ (Adeca: Înse chiar și déca Romanii au adoptatu de multu numele romanu, din asta înca nu se pôte deduce nimica importantu, că-ci de comunu e știutu, că sub Caracalla coloniile fure invescute cu dreptulu și titlulu de cetățianu romanu, de unde și Thunmann cu mare probabilitate deduce, că Romanii știindu-se a fi supușii Romaniloru, s'au numitu pe sine: „Rumuni.“)

Precum se vede, Miksa în acestu pasagiu urmandu pe Thunmann, vre sê arete, că Romanii numai sub Caracalla au capetatu dreptulu și titlulu de cetățianu romanu.

Înse dinsulu ratecesce fôrte, că-ci:

a) Vechiulu poporu romanesc, adeca coloniile romane din Daci'a, și înainte de imperatulu Caracalla a avutu dreptulu și titlulu de cetățianu romanu. Acésta se știe din scriitoriu Gelliu, care (în Noptile attice libr. XVI cap. 13) scrie, că coloniile romane se compuneau din cetățieni romani; se mai știe și din vechile inscripțiuni romane aflate în Daci'a, și publicate mai de curundu de Michael I. Ackner, și de Fridericu Müller în Viena la 1865, — între aceste inscripțiuni, înainte de timpul lui Caracalla, în Dacia ocure mai multe colonie și municipie romane, cari n'au potutu fi fara de drepturi civile romane, — ma aceste colonie și înainte de Caracalla s'au numitu romane, dupa cum — afara de inscripțiunile vechi romane gasite în Dacia, adevărește și Eutropiu, — care în istori'a Romaniloru (în cartea 8) pe colonii din Daci'a i numește cetățieni romani, candu despre Adrian scrie, că voindu acest'a a scôte legiunile romane din Dacia, amicii l'au infricatu, sê nu lasă barbariloru multi cetățieni Romani;

b) Poporul vechiu romanu nu se pôte unificá cu vechiulu poporu tracicu și geticu, cari — dupa Thunmann — de la Caracalla încóce, dupa primirea dreptului romanu, s'au numitu Romani; de ôre-ce nici Thunmann nici Miksa și nici altii n'au probatu, că poporul romanesc vechiu ar fi fostu Daci, Geti și Traci.

La pag. 11 Miksa, éra cu cugetu de a combate romanitatea poporului romanesc, basata pe numele Romanu, scrie, că Tracii, și Grecii înca s'au numitu Romani, dar pentru acésta numire ei nu sunt de origine romana.

La ast'a reflectâmu, că Tracii și Grecii mai de multu s'au numitu Romani din cauza, că ei au fostu supuși imperiului romanu orientalu; éra Romanii nu din acésta cauza s'au nu-

mitu Romani, ci din cauza, câ ei sunt nascuti din sange romanu, si câ limb'a si datinele loru sunt romane.

La pag. 11 Miksa scrîe, câ poporul romanescu nu se numesce pe sine Romanu, dupa cum intaresce Murgu si alti literatori romani, ci: „Rumînu.“

Precum se vede, Miksa si-baséza asertiunea pe dóue vocale: *o* si *a*. Sê-i reflectâmu dara si noi numai pe scurtu:

a) In limb'a poporului romanescu de acuma, dupa usulu limbei Romaniloru vechi, cari scrieau colpa in locu de culpa, poblicu in locu de publicu, (C. Valerianu la Cassiodoru in libr. ortogr. c. III), cari in locu de adolescens scrieau adulescens, (ved. Iustu Lipsiu despre pronunsiatiunea limbei latine la pag. 28), vocal'a *o* fara de ceva stramutare esentiala a cuventului — se póte pe une in locu de *u*; deci poporul romanescu póte fi totu poporu romanu pentru litera *o*, precum au fostu vechii Romani, cari la scriitori, si a nume in versiunea scripturei sacre a lui Ulfila, ocuru sub nume de: Rumoni, si in cronic'a magiara a lui Iosifu Budenz sub nume de „Rumi.“ (Vedi „Magyar Akad. Értesítô“, din 1861 tom. II. nr. II. pag. 265);

b) Vocala *a* e originaria, si usitata in numele poporului romanescu si inainte de introducerea lui *i* cirilicu; si dupa usulu limbei romanesci ratiunabilu se póte — fara de ceva stramutare — pune in numele Romaniloru; se pronuncia si ca *á*, si ca: *â*, care e asemenea literei: *i*, si asié numele „Rumînu“ e egalu numelui „Romanu“, éra asertiunea lui Miksa e egala unei necunosciintie a limbei romanesci.

In a dóu'a parte a brosiurei sale, Miksa cu tóte poterile se încórda a restorná romanitatea poporului romanescu basata si pe limb'a romanésca, si se trudesce a aretá lumei literate, câ limb'a poporului romanu nu demustrea romanitatea aceluia.

Spre a-si ajunge scopulu, la pag. 13 intaresce, câ limb'a poporului romanu de la form'a limbei románe de totu se abate, si câ si mai de multu s'a abatutu de la form'a limbei vechi romane.

Dreptu dovéda pentru asertiunea sa se provóca la C. Schuller (la pag. 13,) si (la pag. 15) la Laonicu Chalcocondila, care scrie acetate: „Limb'a Daciloru séu Blachiloru e asemenea limbei Italiloru, inse asié e de corupta, si diferita, câtu Italiei cu greu o potu intielege.“ Elu se mai provóca apoi la Aenea Silviu, care dîce, câ limb'a poporului romanu e romana, de si mare parte e stramutata, si Italianii abié o

pricepu; si in fine citéza pe Istvánfi, care dîce, câ Romanii vorbescu limb'a romána corupta, — si pe iesuitulu Illia, care dîce, câ Romanii asié au coruptu limb'a, in câtu celoru ce sciú limb'a latina li se pare straina.

(Va urmá.)

Gavrilu Popu.

Doine si hore poporale.

— De pe valea Holodului in Biharia. —

Cine au indaluitu horile,
Fia-i raiu cu florile!
Câ eu candu me superu,
Cu horile me stamperu.

Cine n'are norocu, n'are
De cum nasce pana móre;
Câ eu foculu l'am avutu
De candu maic'a m'a nascutu.

Straina-su ca si-o pasere,
N'am mila nici de o lature;
Si straina-su câ si-unu cucu,
N'am mila unde me ducu,
Si asiu spune catra maic'a,
Da-i departe sarac'a.

Sê scfi maica cum custu eu,
N'ai dormi pe patulu teu,
Te-ai scolá la média-nópte,
Si mi-ai rogá mie móрте.

La isvoru cu apa rece
Mere maic'a sê se spele,
Vede câ-su lacrimî de a mele;
Éra mere maic'a 'n casa,
Pune cótele pe mésa,
Totu mai multe lacremi vérsa.

Maic'a mea, mare-i lumea,
Dar nu-i doru si mila 'n ea,
Câ dorulu din lumea mare
E ca spum'a dupa mare.

Domineca pana in prandiu
Arde-mi anim'a in plansu,
Si de la miédia-di in séra
Arde-mi anim'a ca para;
Anim'a mea superata
Tómnesce-mi-o Dómne-odata!

Ana si Emilia Farcasiu.

Primulu amoru.

— Naratiune de Ivanu Turgenjev. —

(Urmare.)

XVI.

Dupa gustare se adunara éra in salonu óspetii indatinati, si jun'a princesa i strinse in giuru de sine. Erá mai totu acea societate, ce o gasisem aici in acea séra neuitata. Insu-si Nirmátschi inca n'a lipsitu, éra Maidanov venise mai timpuriu decâtu toti, aducéndu si poesii nóue.

Incepura de nou joculu „arvun'a“, inse cu ose-bire de la cea trecuta, acést'a nu decurse deja mai multu intre glume si alarma, ca si atunci. Sinaid'a imprimá micei nóstre societáti o nóua voiosía. Eu ca aprodu, fui silitu sê ocupu locu de a drépt'a ei. Apoi demandá, cá cine va avé arvuna, sê fia detoriu a spune unu visu.

Cu acést'a inse nu profitaramu multu. Visurile erau séu neinteresante, (Belovserov visase, cá murgulu lui avea capu de lemn, si cá lu hraniá cu pesci.) séu imposibile si tortocate. Éra Maidanov ni facú glume prin naratiunea sa lunga, in care figurau scene mormentale, angeri laureati, flori vorbitórie si vier-suri amortíte din departare. Sinaid'a nu-i permise a finí.

— Aflandu-ne chiar in ramulu poesiei, — díse ea, — ar fi bine déca fia cine ar enará ceva fictiune de a sa propria.

Rondulu se incepú éra de la Belovserov.

Junelo oficieru se simtí fórté neplacutu la audiulu rolei ce erá sê duca.

— Eu nu sciu nescocí nimicu, — díse elu.

— Astu-feliu de scusa nu vomu sê primimu, — reflectá Sinaid'a.

— Ti-voiu ajutá eu. Ia de exemplu, cá dta esti insoratu si apoi ni spune cum ti-ai petrece timpulu cu nevést'a. O-ai inchide de lume?

— Da.

— Inse atunci si dta ai fi silitu a remané totu langa ea.

— Firesce, cá nu o-asíu lasá singura.

— Bine! dar déca acést'a ar fi pentru dins'a o neplacere mare, si dins'a si-ar gasí unu modu prin care te-ar insielá?

— Atunci o-asíu ucide!

— Dar de cumva ea ar scapá?

— Atunci m'asiu luá dupa dins'a si totu-si o-asíu ucide.

— E bine, sê presupunemu, cá nevést'a dtale asiu fi eu! Ce ai face atunci?

Belovserov tacú câte-va mominte:

Atunci m'asiu ucide pe mine insu-mi.

Sinaid'a incepú a zimbí.

— Vedu, cá dta nu te ostenesci multu cu cetirea cartiloru.

A dóu'a arvuna fu a Sinaidei. Ea se scolá de pe scaunu, meditatória, radicandu-si privirea spre boltitura:

— Ascultati ce am cugetatu! Intípuiti-vi cu mintea unu palatu pomposu, o nópte de véra si unu balu incantatoriu. Balulu acest'a se arangéza de o juna regina. Pe totu-indenea e auru, marmore, cris-

talú, metasa, diaro de lumine, diamantu, flori si odoru, totu ce póte numai inventá lucsulú si ce admira simtírea.

— Dtale ti-plaece lucsulú? — o intrerupse Lusín.

— Lucsulú cuprinde in sine tóta decórea si frumseti'a; éra mie mi-plaece totu ce e decoratu si frumosu!

— Mai multu decâtu frumseti'a simpla? — o intrebá elu de nou.

— Dta esti pré umoristicu, nu te pricépu! Nu me intrerumpe mai multu!... Asié dara balulu e pomposu, publiculu e numerosu; toti sunt tineri, frumosi, harnici, toti sunt amorisati de regina.

— Si in balu nu sunt dame? — intrebá Malevschi.

— Nu sunt — séu ascépta numai — totu-si!

— Séu acele tóte sunt urite?

— Din contra, sunt incantatórie. Junii inse toti sunt amorosi in regina. Ea e nalta si svelta, po peru-i negru pórtá diadema de auru.

Mi-indreptai privirea spre Sinaid'a si in momentulu acest'a ea se naltíá peste noi peste toti, de pe fruntea-i alba straluciá unu spiritu maiesteticu si plinu de demnitate, in cátu cugetai cu totu dreptulu: „Tu esti acea regina!“

— Toti se imbulzescu in giuru de ea, — continuá Sinaid'a, — toti se nisuescu a emulá prin cele mai lingusítórie frase.

— Asié dara ti-plaece lingusírea? — intrebá Lusín.

— Cátu de impacientu esti dta!... in continuu me intrerumpi. Cine nu ar ascultá bucurosu pe unu lingusítóriu?

— Inca o ultima intrebare, — díse Malevschi, — are regin'a barbatu?

— La acést'a n'am cugetatu. N'are, pentru ce sê si aiba!

— Silence! — strigá Maidanov, — cá ci de nu; de si vorbíá reu francesce.

— Merci, — díse Sinaid'a. — Asié dara regin'a asculta tóte, lingusíri si musica, inse fara de a urmá destinsu pe óre-carele cu privirea. De susu din boltitura pana josu la padimentu sunt 6 fereste deschise. Inderetrulu acestora se ostinde o nópte négra cu stele pompóse si o gradina intunecósa cu arborii-i mari. Intre arbori e o fontana saritória naltíandu-se palida si lungrrétia ca o spaima de nópte din intunecime. Pintre murmure si cétera regin'a aude bulbucirea lina a apeí. Ea privesce afara si cugeta intru sine: toti voi cáti sunteti aici, domni, nobili, intielepti si avuti, carii me incungiurati cu ardóre, ve simtíti fericiti la totu cuventulu meu si ati morí bucurosu la piciórele mele. Eu domnescu peste voi... inse pe carele lu-iubescu eu, si carele domnescu preste mine, stâ colo langa fantana, la ap'a bulbucitória. Elu nu pórtá vestminte scumpe, nici petre pretióse, nu-lu cunósce nimene, inse elu me ascépta si scie de siguru, cá voiu merge, si eu voiu sê me ducu. Nici o potere nu va sê me retiena de voiu voi sê mergu sê-mi petrecu séu sê disparu cu elu in intunecimea gradinei, resfatiati la sioptirea arboriloru si murmurulu apeí...

Sinaid'a tacú.

— E acésta poesia? — intrebá Malevschi.

Ea nici nu priví la elu.

— Inse ce faceam noi atunci, domnilor, — observă Lusin de locu, — de eramu între óspeti și scieamu relatiunea norocósa a aceluia de la fantana?

— Ascépta numai, ascépta! — strigà Sinaid'a cu o vóce nalta, — voiú sê vi spunu eu, ce i-ati fi facutu fiesco-carele dintre dvóstre? Dta Belovserov l'ai fi chiamatu la duolu, dta Maidanov i-ai fi scrisu o epigrama — ba nu, totu-si, dta nu scii face epigrama, ci i-ai fi scrisu iambice lungi à la Barbier despre elu si le-ai fi publicatu in „Telegrafu“. Dta Nirmátschi ai fi imprumutatu de la elu . . . ba nu; i ai fi datu bani cu percente. Dta medicé — stete — intru adevèru nu sciu ce i-ai fi facutu dta?

— Eu din oficiu, ca medicu domesticu alu maies-tátii sale, — respunse Lusin, — i-asiu fi sfatuitu sê nu deie baluri mai multu, déca si-stiméza asié de pucinu óspetii.

— Atunci dóra ai avé dreptu. Si dta conte . . .

— Eu? — continuà Malevschi cu surisu-i misteriosu.

— Dta i-ai fi adusu confecte inveninate.

Fati'a lui Malevschi se sbêrci încátva, si imbracă pe unu momentu unu aspectu de jidanu, inse mai apoi incepù a ride numai decátu.

— Ce se atinge de dta Voldemar, — continuà Sinaid'a, — dar va fi deja destulu! Sê ne jocâmu alta ce-va!

— Domnulu Voldemar de la natura, ca aprodulu reginei i-ar fi dusu cârp'a candu dins'a ar fi mersu in gradina, — dîse Malevschi cu umoru.

Ardeam de manía, Sinaid'a inse mi-puse consolatori'a man'a pe umeru, si radicandu-se, i dîse cu vóce tremuratória: Eu nu ti-am concesu nici odata privilegiu, ilust. tale sê ffi maniosu; deci te rogu, îndepartéza-te! Si ea i aretà usi'a.

— Inse cum poti face acést'a, princesa, — ganpavì Malevschi ingalfedítu ca paretele.

— Dreptu are princes'a, — strigà Belovserov, scolandu-se.asísdereá.

— Dieu! nu am speratu, — continuà Malevschi, — eu cugetu, câ in cuvintele mele nu e nimicu ceva . . . nu am cugetatu la acea sê te vatemu. . . . Iérta-me!

Sinaid'a zimbì rece, mesurandu-lu cu o privire despiciatória.

— Remani dar acuma, — dîse ea indignata. Eu si Voldemar nu trebuiá sê ne maniâmu pentru dta.

— Ti-pare bine de poti insultá . . . . bine-ti pica dtale!

— Me iérta! — repetî inca odata Malevschi.

Eu cugetai, câ nici o regina n'ar fi potutu aretà cu mai mare demnitate usi'a unui nerusínatu, decátu Sinaid'a.

Dupa scen'a intrevenita joculu nu durà multu; pe toti i cuprinse o posomorire, nu atátu pentru scena, câtu pentru rezultatulu neplacutu.

Nici unulu nu vorbiá despre acést'a, inse toti simtiau efectulu neplacutu si lu-observá si in vecinulu seu.

Maidanov ni cetì poesiele sale mai nóue, éra Malevschi le laudà cu zelu deosebitu.

— Cum se nisuesce deja de a-si manifestá animositatea! — mi-sioptì Lusín la urechia.

Nu peste multu ne imprasciaramu pe rondu. De

odata Sinaid'a se adanci in meditatiuni; betran'a se câi, ca arq. doreri mari de capu; éra Nirmátschi se caiá de reuma.

Multu timpu nu potui dormi; naratiunea Sinaidei me conturbà. Totu-si dóra n'a facutu ceva alusiu-ne? — intrebam intru mine, — séu la cine ar fi tîntitu? Si din ce scopu? Si de cumva naratiunea ei are ceva basa, cum s'a potu determiná? . . .

Ba! nu, acést'a nu se póte, — sioptiam acoperindu-mi perondatau fati'a ardienda in perin'a-mi. Mi-adusei inse a minte de aspectulu ce se observá in continuu sub tóta naratiunea-i pe fati'a ei. Mi-venì in minte cuventulu ce-lu scapà Lusin in livad'a de Nescucinoi, precum si schimbarea lui repentina in privinti'a mea, si me pierdii in suspiciunári. — „Cine e acela?“ nu mi-treceau din minte cuvintele aceste, mi se parea, câ de a supra capului meu flutura unu noru amenintiatoriu, caruia i simtieam presiunea si i-acceptam erumperea pe totu momentulu. In timpulu mai recinte me dedasem la multe de tóte, la Sinaid'a potui esperiá multu; disordinea domestica, luminele de seu, cutítele si lingurele rupte, morosulu Bonifaciú, camerierele sdrentióse, machinatiunile prinsesei inse-si, tóta acést'a víctia extraordinaria nu me surprindea mai multu, incetà de a fi necunoscuta inaintea mea . . .

Inse suspitiunile secrete ce mi se escau deja in contra Sinaidei nu poteau incape cu mine . . . Ea e o vagabunda! — dîse odinóra mam'a despre ea, — . . . Ea e idolulu, dieimea mea, o vagabunda! Cuventulu acést'a mi-topiá anim'a, mi propusei sê o incungiuuru, astupandu-mi capulu in perine, blastemam, si totu-si ce nu asiu fi facutu, numai de asiu fi norocosulu de langa fontana.

In sinulu meu fierbiá sangele si isbucniá cloco-tindu.

Gradin'a . . . fontan'a . . . nu poteam cugetá altu-ceva.

Mi-propusei sê descindu in gradina. De locu mi-arunca pe mine vestmintele si me furisaii din chilia.

Nóptea erá intunecósa, arborii sioptiau de abié numai, din firmamentu descindea o recéla própseta, din pomaria se estindea in giuru unu odoru de anisu. Trecui tóte câile câte erau, ecoulu pasiloru lini me incuragiá si mi-imprimá pucina sigurantia. Candu me opriam sê ascultu, mi-audiam sbocotirile animei. Mai pe urma ajungéndu langa gardu me proptii de unu par. De odata — séu numai mi s'a nalucitu? — in distanti'a de câti-va pasi de la mine, aparù o fatia femejésca . . . mi-incetai resuflulu, éra ochii-mi i tîntfi spre intunecime. Ce e? audu strepitu de pasi? séu anim'a mi-bate?

— Cine e? — intrebai abié audfibilu.

— Ce fu acést'a de nou? Unu risetu amortítu? séu sioptirea frundiiloru? Séu ceva suspinu, asié aprópe la urechi'a mea?

— Cine e? — repetii éra cu o vóce mai aspra.

Aerulu devenì in câtva mai rece; din ceriu descinse o linia de focu, o stea fugitória. Vofi sê intrebú: Sinaida? inse mi-amutì vócea pe budie.

(Va urm.)

S A L O N U

Conversare cu cetitóriele.

— Londra 1 iuliu. —

(Despre sezonul, — sezonul în alte țări și în Angli'a, — unde petrecu domni englezi érn'a, — în lun'a lui aprilie, — viétia stralucita, — teatrele și cantareții, — unu semn caracteristicu, — music'a oficiala și populara, — caii, trasurile și calareții, — amazónele.)

(U. L.) Voiu sê scriú despre sezonul.

— Despre sezonul? — întrebați dvóstre cu mirare. Acuma, candu sezonul e deja la fine, și acusi se va începe sezonul mortu, acuma vini dta sê ni vorbesci despre sezonul?

Intru adevéru și mie mi-pare curiosu, câ sezonul nostru e chiar în lun'a lui mai și iuniu, pe candu în alte țări locuitorii din capitale alérge la tiérra, ca acolo sê scape de mirosul greu și de pulberea cea mare. Dar sê nu uitâmu, — câ suntemu în Angli'a, și-aice multe se întempla cam — englezesce.

Sesonul la noi însemnéza anu-timpulu, în care toti cei favoriti de sórte, au ocasiune a golí pana 'n fundu pocalulu placheriloru.

Aristocratí'a engleza, și în genere englezii mai bogati, în contrastu cu datinele din alte țări, nu petrecu érn'a la Londra. Capital'a loru atunce e nesuferibila, câ-ci acoperita de negura umeda și întunecósa, aceste împedeca pe ómeni a esí la strada.

Câtu duréza dara érn'a, lumea eleganta remane retrasa prin casteluri, pe la bunuri, unde apoi duce o viétia stralucita, arangiandu din candu în candu feliurite petreceri și jocuri, vênatórie, cursuri de cai sel.

Astu-felu trece timpulu pana în lun'a lui aprilie, și-apoi atunce, candu se spera, — câ radiéle sórelui celu pucinu pe la miédia-di voru strabate prin norii de negura, innalt'a societate se rentórcé la Londra.

În acestu timpulu se începe apoi în capital'a Angliei sezonul. Totu ce se póte capeté pentru bani, se afla la Londra în aceste dóue luni. Tóte teatrele, din Madridu pana la Stockholm, din Neapolea pana la Viena, din New-York pana la St. Petersburg, dau atunce Londrei contingentulu loru de artisti renumiti.

Semnulu caracteristicu alu sezonului este iubirea musiciei — pana la frenesía. Ne scolâmu și ne culcâmu cu musica. Diletantismulu italianu nici câ se póte asemená cu ast'a turbare de musica. Musica în fia-care óra, în tóte partile. Câte odata ai platí câtu de scumpu vr'o óra liniscita. Dar insedaru!

În teatrele cele mari publiculu fashionabl se încanta de Nilsson, Patti, Monbelli, Madame Miolan, și de toti bassistii, baritonii și tenorii din tóte teatrele luméi.

Nu este nici o sala disponibilá, unde sê nu se țiena vr'unu concertu. În gigantic'a „Alhambra“ numerulu ascultatoriloru se urca la diece mii. În Sydenham-Palace magistrulu de capela dirigéza optu-sute de instrumentisti și patru mii de choristi. În gradinele

publice bandele militare se producú înainte a unui publicu asemene mare.

Tóte aceste apartienú musiciei oficiale, dar în Londra este și o musica populara. Poporulu, lucratorii, asemene au music'a loru. Musicantii loru sunt țigánii, cari déca nu sunt destulu de negri, se mangescu pe fatia.

Dar ori câtu de mare sê fia numerulu musicantiloru, caii totu-si sunt mai numerosi. O preambulare în Hydepark ajunge, spre a ne convinge dospre bogatí'a în privintí'a acésta a Angliei. Chiar și pe timpurile cele mai stralucite ale domniei lui Napolconu nu poteai sê vedi în Bois de Boulogne mai multe decâtu 25 de trasure cu patru cai; aice câte 200 „Tours in hand“ nu ne suprindú.

Ér calareții! Acestia forméza escadróne, regimente, brigade și divisióne întregi. — Dar caii! Pricepetorii capeta dorere de anima candu se uita la ei.

Chiar și în privintí'a calaritului se deosebescu englesii de celalalte natii, și a nume de francesi. Pana candu la acestia totu-de-una se observa în câtuva scól'a și invetiatoriulu, englesii calaroscú ca nesce jockey.

Multe dame, neveste și fete, se potú vedé calare. Ele dirigéza franele cu multe usiorintia și siguritate. Se cunóscé, câ fure asiediate în siea, indata ce orau capabile a țiené franelo. Vodiui chiar fete de dieco ani calarindú pe cei mari. „Mama, — audiui eu dicéndu pe o copila de optu ani, — tu pari asta-di pré nervósa; ia dara pe Pony alu meu, eu voiú întrebuintí'a calulu lui Charlie.“ Charlie se numíá frate-séu — unu oficieriu de garda — calulu acestuia erá greu de calaritu chiar și pentru unu barbatu. Și micuti'a ar fi cutezatu sê încerce ast'a, de cumva mama-sa ar fi lasatu-o.

Nu este privelesce mai frumósa, decâtu a te uitá prin padure la o asemene trupa de amazóne, cu hainele flusturatórie și cu fetiele ardiende, cu perulu blondinu, care forméza unu felu de aureola în giurulu fruntii loru.

Sesonul e la punctulu seu de culminatiune, ca sórele. Tóta lumea a sositu, nimene nu s'a departatu. Tóte locuintiele și hotelurile sunt pline. Ómenii cari pricepu a „face bani“, — în aceste luni se potú în-avuti.

A face bani! Make money! Va remané pentru totu-de-una devis'a vietii englezesce.

OE E NOU?

KS Semestrulu primu jan.—jun. se încheia cu nrulu presinte. Ne rogâmu a renói câtu mai curendu prenumeratiunile. Condițiunile se potú ceti pe pagin'a ultima.

** (Alegerile de deputati) s'au întemplatú deja în tóte locurile, afara de Transilvania. Numerulu celorlu alesi pan'acuma e 337, dintre acestia guvernamentali sunt 216, opoziționali 121. Partid'a governa-

mentala a câstigatu 50 de cercuri, a perdutu 21; asié dara câstigulu curatu e 29 de voturi. In septeman'a trecuta se alesera trei deputati romani, si a nume doi opositiunali: Hodosiu si Borlea in Zarandu, si unu guvernamentalu: Petru Nemes in Cosiogna. Totu odata acest'a e primulu deputatu romanu alesu in Transilvania. Asié dara pan'acuma sunt 15 deputati romani, dintre acestia 8 opositiunali si 7 guvernamentali.

** (Conferinti'a politica romana in Transilvania) tinuta la Alba-Iulia in 27 iunie, sub presiedinti'a dlui dr. Ratiu a fostu fôrte numerosa, participandu la ea vr'o 210 insi. In presér'a conferintiei se tienù o intrunire mai angusta, care facù unu proiectu de resolutiune, care apoi se ceti in diu'a urmatória in conferinti'a publica. Acésta esmise o comisiune de 15 membri pentru a studiá proiectulu; majoritatea primì proiectulu, inse minoritatea facù unu contra-proiectu. In conferinti'a plenaria apoi se acceptà acest'a. In urmare acesteia s'a primitu éra-si abtentionea de la alegeri pentru dieta din Pesta. Membrii minoritáti fure: Ioanu Moldovanu, Aug. Horsia, Assente Severu, G. Baritiu, dr. Tincu, Gab. Manu.

** (Viforu mare in Buda-Pesta.) La 30 iunie, dupa miédia-di intre cincì si siese óre, in capital'a Ungariei s'a escatu unu viforu atátu de infricosiatu, incátu nici ómenii coi mai betrani nu-si aducu a minte de altulu asemene acestuia. Ventulu a dusu acoperisiulu nenumertelor case, a ruptu in dóue stêpii telegrafului, si a smulsu din pamontu arbori mari. Mai reu o patîra aceia, pe cari orcanulu i apucà pe vapóre pe Dunare, cá-ci furi'a elementulu turbatu i amenintiá cu cufundare. — Daun'a e fôrte mare.

** (Unu caltoriu anglesu a patitu-o in Pesta!) Dinsulu, fiindu in cvartiru la otelulu „Regin'a Angliei“, se duse intr'o séra la teatru. De acolo, dupa representatiune, se rentórse a casa fara nici unu conducatoriu, cugetandu, cá va nimeri a casa. Dar elu rategie. Pe cale intrebà de unu oficieru, cá incatrâu e acelu otelu? Acest'a i aretà in ce directiune aré sê mérga. Pe piati'a servitiloru anglesulu éra-si se adresà catra unu domnu; acest'a chiamà unu constabler, i aretà anglesulu, si-apoi se cam mai duse. Éra constablerulu, care nu de multu se afla in serviciu si nici nu e vr'unu omu genialu, luà de bratiu pe englesulu, si lu-conduse, inse nu la otelu, ci la — cas'a orasiului. Acolo nepotendu-se nime intielege cu englesulu nostru, se dede crediementu afirmatiunii constablerului, cá englesulu fu predatu lui de catra unu domnu, spre a-lu arestá. Indesiertu englesulu voiá sê-i clarifico, elu fu inchisu intre pungasi. In demanéti'a urmatória apoi, venindu in oficiu si capitanulu Thaisz, care sefe bine englezesce, gresiél'a se clarificà, si capitanulu i-cerù scusele sale. Dar englesulu nu se multiamì cu atâ't'a, ci promise a-si cere satisfactiune prin consultatu. Ori cum se va terminà cestiunea, englesulu nu va duce suveniri placute din Pesta.

** (Nenorocire mare) s'a intemplatu dílele trecute sub puntea calei ferate Aradu-Timisióra. A nume o naia erariala, incarcata cu 750 de mâji de sare, s'a lovit cu asié mare potere de unu stêlpu alu puntii, incátu ómenii si sarea au caditu de pe ea. Ómenii avura norocu, cá scapara, dar din tóta cantitatea de sare abié s'a potutu scóte din Muresiu vr'o 50 de mâji.

** (Teologi'a ungresce.) Consiliulu universitáti din Pesta a facutu o represintatiune catra ministeriulu de culte, ca in vftoriu si prelectiunile facultáti teologice sê se tiena in limb'a ungresca.

** (Ministrulu Bittó) — precum éra-si se asigura — in curendu si-va dá demisiunea. Ca urmatori ai lui se amintescu: Teofilu Fabiny séu Alesandru Kozma. Bittó are sê fia presiedintele camerei represintantiloru, cá-ci Somsich nu mai voiesce sê primésca acésta distinctiune.

** (Ingropati de víi.) In Satu-mare s'a intemplat u nenorocire. La edificarea unei case de odata s'a ruinatu unu parete, ingropandu sub ruinele sale cincì barbati si dóue fete. La tipetulu nenorocitorulu numai decátu sósì ajutoriu, si doi insi numai decátu fure scosi si transportati in ospitalu. Unulu fu ranitu numai usioru, dar celalaltu — unu baiatielu — pare a fi in stadiulu celu din urma a vietii. Alu treile si alu patrâle se gasira morti. Saparea totu se continuà, si-dupa ce dóue óre lucrara totu in sedaru — de odata se audí dintre petre unu suspinu nadusítu. Si peste câte-va minute, gasira o féta de dóue-dieci de ani, care inca traia. Primele ei cuvinto fure: „Oh! Dómne!“ Apoi, stropita cu unu pocalu de apa, ea si-veni in ori, si povestì, cá coialalti doi nenorociti trebue sê fia aprópe de ea, cá-ci in momentulu catastrofei ei stateau langa olalta. Nu peste multu apoi se gasì si zidariulu si o féta, inse dinsi erau deja morti.

** (Curioza istorióra) cerculéza de câte-va díle la Timisióra. Dílele trecute unu june bine imbracatu se infatísià la generalulu S., dorindu a vorbi cu dinsulu in o cauza fôrte importanta. Caus'a erá acésta: sê deie generalulu ordinu la trei soldati, ca acestia sê-lu impusce. Generalulu implinì cererea, dede ordinu la trei soldati sê petréca pe respectivulu juno — dar nu ca sê-lu impusce, ci la capitanulu orasiului. Sermanulu erá nebulu!

⚓ (Delegatiunea) va incepe siedintiele sale in Pesta la 16 septemvre. Va sê díca, prima actiune a dietei va fi alegerea membriloru delegatiunii.

** (Ajutoriu pentru esundati.) Ministeriulu de interne, a asignatu 1200 de florini pentru ajutorarea celoru ce au avutu pagube prin esundarea Crisiuriloru.

⚓ (In fabric'a de tígâri din Zagrabia) se afla o lucratoriá schiópa, — care in fia-care dí face cam la o miia si cincì sute de tígâri. Plat'a dinsei e 2 fl. 50 cr.

⊙ (Unu nou talhariu ungrescu) s'a ivitu de curendu in comitatulu Zala, numele lui e Gyóri, si dimpreuna cu patru soti inarmati ai sei gefuiesce pe multi. Chiar acuma aflâmu, cá acestu banditu fu impuscatu domineca dupa miédia-di in o padure.

× (Catolici trecuti la protestantismu.) In Kun-Ágosta, comitatulu Cianadului, la 23 iunie, 68 de familie catolice, dimpreuna cu judele si intregu magistratulu, au trecutu la protestantismu.

△ (Esamenele la gimnasiulu romanu gr. or. din Brasiovu) se voru incepe in 15 si voru tiené pana in 23 iunie st. v. Lucrârile scripturistice pentru maturitate de la 12—17 iunie, esamenulu oralu in 28 iunie. La scól'a comerciala si reala in 27 iunie; la scólele normale de baieti si fete in 26 si 27 iunie.

⚓ (Morti.) Maria Cosma n. Stupa, soci'a dlui avocatulu si deputatu dietalu din Beiusiu, Parteni

Cosma, la Pesta in 2 iuliu, in etate de 24 ani. — Achilu Desianu, fostu ôre candu-va comite supremu alu Carasiului, la Timisiôr'a, in septeman'a trecuta.

Literatura si arte.

× (*La Bucuresci*) a aparutu antâiulu volumu din scrierea sociala: „Purgatoriulu“, urmarea celoru patru volume: „Infernulu.“ Noi n'amu vediutu nici un'a, nici alta.

± (*La Iasi*) a aparutu si se afla de vendiare la tôte librarfile: „Poesfi“, de Iacobu Negruzzi. Pretiulu 2 lei noi.

‡ (*Dlu I. Pompilianu*) a scosu la lumina urmatoriulu opu: „Pescurtare de istori'a literaturii latine“, dupa Levi Alvares. Se vinde la Bucuresci, pretiulu 40 bani.

= (*Dlu Ioanu Hentesiu*,) Romanu din Transilvania, a publicatu la Bucuresci o: „Pomolgia“, lucrata dupa isvóre straine. Pretiulu 1 leu.

Din strainetate.

‡ (*Concertulu de la Boston*) a recsîtu fôrte splendidu. In orsiestru s'au produsu d'oue mîi de musicanti, — ér numerulu cantaretiloru s'a urcatu la diece mîi.

+ (*Generalulu Trochu*) a renunçiatu la mandatul de deputatu in camer'a represintantiloru.

♂ (*Curiosu procesu*) se va pertractá acusi la

South-beud in India. A nume in temniti'a de acolo acuma se afla inchisu numai unu omu. Acest'a a intentatu procesu in contra tribunalului pentru ingreunarea pedepsei, câ-ci dinsulu n'a fostu condamnatu inchisóre singuratica.

♁ (*Balu giganticu*) s'a tienutu de curendu la Bostonu. La music'a lui Strauss 27,000 de ómeni au dantiatu valsulu.

Δ (*Teatru arsu*.) In orasiulu Chunp-Sinp in China nu de multu s'a aprinsu teatrulu gatitu din bambusu, si a arsu dimpreuna cu 600 de ómeni. In sér'a acést'a la teatru se aflau mai alesu femei, de óra-ce represintatiunea fu arangiata in onórea unei dieitâti femeiesci.

× (*Curiosa parecchia*.) Din inchisórea de la Breslau de curendu fu eliberatu unu prinsoneriu, care de asta-data se revediu a d'ou'a óra cu soci'a sa, cu care se cununá cu d'oue dieci de ani mai nainte; câ-ci indata dupa cunun'i'a sa elu fu arestatu, apoi devenindu liberu, muierea-i erá inchisa pe timpu mai indelungatu.

♂ (*Morti*.) Oettinger, unu cunoscutu postu si jurnalistu germanu, in Blasewitz aprópe de Drezda, la 26 juniu, in etate de 64 ani. — Moniusko, renumitu compositoru musicalu polonesu, in Varsiovia. — Mihaiu Carré, scriitoriu de piese, la Paris, in etate de 52 de ani. — Robertu Prutz, póetu germanu, in Stettin.

Suplementu: *Novele de Iosifu Vulcanu*, tom. I. cól'a XV.

Invitare de prenumeratiune la „Familia.“

Semestrulu primu, januariu—juniu, se va incheiá cu nr. 26. Rogâmu dara pe toti aceia, a caroru abonaminte voru espirá atunce, a si-le renói câtu mai curendu.

Cuprinsulu si formatulu foi, dimpreuna cu indatinatul suplémentulu de o cól'a, va remané intocmai ca pan'acuma. Asemene si timpulu aparitiunii va fi si in vítoriu totu dominec'a.

Observâmu numai atât'a, câ déca publiculu ne va onorá cu unu spriginu mai caldurosu, — si mai alesu déca domnii restantieri si-voru aduce a minte, câ déca au primitu fói'a, este cuviintiosu a si platí, vomu publicá ilustratiuni mai adese ori.

Pretiulu de prenumeratiune pe 1/2 de anu 5 fl., pentru Roman'á 1 galbenu.

Prenumerantii noi si-voru poté procurá de la noi urmatóriele opuri: 1) „Cavalerii Noptii“, romanu istoricu de Ponson du Terrail, tradusu de Iosifu Vulcanu, cinci tomuri mari, pretiulu 3 fl., — 2) „De unde nu este rentórcere“, romanu de Adrien Gabrielly, tradusu de Titu Budu, unu tomu, pretiulu 50 cr., — 3) „Novele“ de Iosifu Vulcanu, tomulu antâiu, pretiulu 60 cr. — Apoi urmatóriele tablouri: 1) „Inaugurarea societâtií academice romane“, 60 cr., — 2) „Coriolanu si Veturia“ 60 cr., — 3) „Mihaiu Eroulu in batali'a de la Calugareni“ 60 cr., — 4) „Traianu cu óstea sa trece Dunarea“, 60 cr., — 5) Portretulu lui Jonu Brateanu, 60 cr.

Cóle de prenumeratiune separate de asta-data nu vomu tiparí, asignatiunile postale suplinescu acestu scopu, si-apoi tramiterea prenumeratiuniloru pe acést'a cale cósita mai pucinu.

In fine o rogare! Esperinti'a de pan' acuma ni-a invetiatu a nu mai tramite in vítoriu nimenuia fói'a far a primí inainte pretiulu de prenumeratiune. Ne rogâmu dara a fi scusati, déca nu vomu mai poté impliní asemene cereri!

Domnii colectanti voru primí dupa 5 esemplare unulu in semnu de multiamita.

Pesta 2/14 juniu 1872.

Josifu Vulcanu,

redactorulu editoru alu „Familiei.“

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pesta. 1872. Strad'a lui Alesandru nr. 13.

 Esemplare complete mai avem din inceputulu anului.